

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувачки кафедри

_____

(підпис) (ініціали, прізвище)

«   »   20   року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

освітньо-професійна програма Практична психологія

спеціальність 053 Психологія

спеціалізація Бакалавр

факультет Психолого-педагогічний факультет

2024-2025_рік

Робоча програма навчальної практики
для студентів ОПП Практична психологія
спеціальності 053 Психологія

Розробники:

Шахов В.В.– кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від «___» _____ 20__ року, ___

_____, 2024 рік
_____, 2025 рік

1. Загальні положення

Робоча програма навчальної практики для здобувачів освіти 2-го курсу

ступеня вищої освіти (бакалавр) галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія.

Освітньо-професійна програма «Практична психологія» укладена на основі Закону України «Про освіту» №2145 VIII від 05.09.2017 р., Закону України «Про вищу освіту» № 1556 – VII від 01.07.2014 р., Положення про проведення практики здобувачі вищої освіти вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993р. № 93 (зі змінами), рекомендацій про проведення практики здобувачі вищої освіти вищих навчальних закладів України, розроблених науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, ухвалено рішенням Вченої ради ІТЗО від 24 квітня 2013 року, «Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом № 60 від 25.02.2021 р., плану навчального процесу, освітньо-професійної програми підготовки фахівця вищезазначеної спеціальності. Навчальна практика проводиться в третьому семестрі другого курсу денної та заочної форм навчання.

Навчальна практика відбувається з відривом від освітнього процесу. Тривалість даного виду практики для здобувачів денної форми навчання становить шість тижнів, 90 годин, 9 кредитів ЄКТС. Для здобувачів заочної форми навчання означена практика становить шість тижнів, 90 годин, 3 кредитів ЄКТС.

Навчальна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття ступеня вищої освіти з відповідної спеціальності і має на меті закріплення й поглиблення набутих в університеті теоретичних знань, формування професійних вмінь та навичок психолога. Досягнення мети практики відбувається в умовах, активного залучення здобувачів освіти до практичної діяльності. Практика сприяє цілеспрямованому, глибокому дослідженню актуальних питань практичної психології.

Навчальна практика здобувачі вищої освіти II курсу є логічним продовженням процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, що здобувають ступінь вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» Практика має забезпечити поступове вироблення фахових компетентностей психолога, створити умови для усвідомлення психологічних процесів.

Базами проведення навчальної практики обираються організації, що мають відповідні умови та фахівців.

Терміни проведення практики: 31 березня 2024 – 18 квітня 2024.

Навчально-методичну допомогу й керівництво практикою забезпечує випускова кафедра. Відповідальність за організацію, контроль і проведення практики покладається на завідувача кафедри практичної психології.

Завідувач кафедри практичної психології:

- контролює готовність баз практики і подає свої пропозиції, погоджені з керівником бази практики не менше ніж за місяць до початку практики;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед виходом здобувачів вищої освіти на практику, у тому числі й настановної конференції, де знайомить здобувачів вищої освіти з порядком проходження практики;

проводить інструктаж з техніки безпеки; надає здобувачам вищої освіти необхідні документи (індивідуальне завдання, щоденник, методичні рекомендації, список рекомендованої літератури тощо);

- подає завідувачу практики університету письмовий звіт про її проведення за затвердженою в університеті формою та дотримуючись установлених термінів.

- розподіляє разом з керівником від бази практики здобувачів вищої освіти на робочі місця;

- не менш ніж за місяць до початку практики знайомить керівників від бази практики з програмою практики й обов'язками, які покладаються на них;

- забезпечує постійне керівництво та контроль за виконанням програми практики кожним здобувачем вищої освіти і надає необхідну допомогу;

- надає консультації здобувачів вищої освіти щодо виконання індивідуальних завдань і робочої програми практики;

- підбиває підсумки практики, оцінює роботу кожного здобувачі вищої освіти та складає звіт про підсумки проведеної практики.

Керівник практики від кафедри:

- керує розробкою здобувачами освіти індивідуального плану проходження практики;

- забезпечує здобувачів освіти програмою практики, уточнити індивідуальні плани роботи практикантів, їх завдання;

- ознайомлює здобувачів освіти із системою звітності про практику та з вимогами до неї;

- контролює ведення здобувачами освіти щоденників проходження практики, у щоденнику практики відмічає виконання програми практики, індивідуальних планів, дотримання правил трудової дисципліни;

- аналізує й оцінює звітну документацію про практику;

Керівник організації (бази практики):

- забезпечує якісне проведення інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;

- контролює виконання здобувачі вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики;

Практиканти зобов'язані:

- до початку практики одержати консультацію щодо оформлення документів (на конференції з практики або в індивідуальному порядку);

- своєчасно прибути на базу практики;

- вивчити правила з охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та чітко їх дотримуватися;

- у повному обсязі виконати всі завдання програми практики;

- вести щоденник проходження практики;

- проходити практику в терміни, визначені наказом по університету;

- оформити всі документи з практики, надати на електронну адресу кафедри практичної психології у встановлений термін.

Практиканти несуть повну відповідальність за виконання робочої

програми практики. У разі невиконання повного обсягу програми практики з поважної причини здобувачі вищої освіти за поданням його заяви на ім'я ректора університету з доданням відповідних документів залишається на повторний курс.

Форма підсумкового контролю з навчальної практики – захист практики. Загальна форма звітності здобувачі вищої освіти за практику – подання оформленого відповідним чином щоденника практики та звіту.

Опис навчальної практики

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) ОПП <u>Практична психологія</u> (назва) Спеціальність <u>053 Психологія</u> (код і найменування спеціальності) Рівень вищої освіти Бакалавр	нормативна	
Загальна кількість годин - 90		рік підготовки	
		2-й	2-й
		семестр	
		4-й	4-й
Тривалість практики – 3 тижні		вид контролю	
		залік	

2. Мета та завдання практики

Основною **метою** навчальної практики є ознайомлення здобувачів освіти із специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних та спеціальних дисциплін, оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у подальшому навчанні. Здобувачі вищої освіти знайомляться із змістом роботи психолога, з основними видами діяльності психолога (психологічна просвіта, психопрофілактика, психодіагностика, консультування тощо), з необхідною для праці психолога документацією, з вимогами щодо оформлення робочого місця психолога та психологічного кабінету.

Завданнями навчальної практики є:

- ознайомитись зі структурою психологічної служби щодо специфіки роботи психолога в тій галузі діяльності, до якої належить обрана база практики;
- ознайомитись з правилами, обов'язками, з відповідною нормативною документацією психолога в тій галузі діяльності, до якої належить обрана база практики;
- вивчити досвід роботи психолога в тій галузі діяльності, до якої належить обрана база практики з метою розширення уявлень про зміст, форми, методи та специфіку їхньої роботи.

У результаті проходження ознайомчої навчальної практики у здобувачів вищої освіти формуються такі **загальні компетентності**:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- здатність бути критичним і самокритичним
- здатність приймати обґрунтовані рішення
- здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- здатність до навичок міжособистісної взаємодії
- здатність працювати в команді
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Внаслідок виконання завдань ознайомчої навчальної практики здобувачі вищої освіти набувають і вдосконалюють такі **фахові компетентності**:

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження
- здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
- здатність до розробки та реалізації типових програм, спрямованих на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному розвитку людини, а також негативного впливу професійних ризиків в різних видах діяльності
- здатність дотримуватися норм професійної етики

- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- здатність до розуміння сфер компетентності та специфіки професійної діяльності психолога, клінічного психолога
- здатність до розуміння психологічної сутності станів здоров'я та хвороби, знання критеріїв та методів діагностики для визначення психічної норми та патології
- здатність до розуміння принципів та вміння комплексно застосовувати методи психодіагностики, психокорекції, психореабілітації та психопрофілактики в роботі з хворими
- здатність до розуміння закономірностей функціонування основних фізіологічних систем і психічних функцій людини у нормі та патології, чинників, що впливають на зміну психічних якостей людини під впливом хвороби
- здатність до розуміння зв'язку клінічної психології з суміжними сферами знання (психіатрією, психопатологією, патопсихологією, психофізіологією, нейрофізіологією, нейропсихологією, психосоматикою, наркологією, дефектологією, корекційною педагогікою, психотерапією та ін.) та використання інтегративного підходу в своїй діяльності.

3. Зміст навчальної практики

Предметом практики є змістові, організаційні, навчально-методичні аспекти діяльності психолога.

Кожен здобувач вищої освіти отримує індивідуальне завдання, яке повинен вчасно та якісно виконати і оформити відповідно до вимог:

- 1) ознайомитись з робочим місцем психолога, з особливостями діяльності, звітною та нормативною документацією та створити професійну карту діяльності психолога;
- 2) описати і підсумувати результати психологічного спостереження відповідно до запиту бази практики;
- 3) вести щоденник спостережень під час проходження практики, де відмічати всі види робіт психолога із фіксуванням структурних та змістових особливостей;
- 4) підготувати звіт.

Упродовж всієї практики здобувачі вищої освіти щодня ведуть щоденник, у якому занотовують результати спостережень, свої враження про зміст роботи психолога; фіксують все, що вивчили самостійно, а також ту роботу, яку виконували протягом дня, і виходячи з цього планують роботу наступного дня. Щоденник практики – основний документ, який відображає всі види, зміст і результати психологічної діяльності здобувача вищої освіти за час практики.

4. Форми і методи контролю

Керівник студентської практики на підставі наказу про проходження практики студентами здійснює контроль за діяльністю студента-практиканта на базі практики.

Керівники студентської практики контролюють перебування студентів на базах практики, дотримання ними плану роботи, наявність необхідної

документації, якість виконаної роботи, ставлення до своїх обов'язків та дисциплінованість.

Керівник практики від установи підтверджує записи і характеризує роботу студента-практиканта.

На завершальному етапі практики керівник від установи надає письмову характеристику роботи студента-практиканта. В характеристиці обов'язково повинна бути зазначена рекомендована оцінка за практику. Характеристику підписують керівник практики від бази (психолог, лікар-психотерапевт) та керівник організації. Характеристику завіряють печаткою установи (Додаток 7).

Керівник від установи також підписує оформлений студентом-практикантом щоденник практики та завіряє його печаткою установи, на базі якої відбувалася практика.

Звіт студента має відповідати наступним правилам оформлення:

Результати виконаної роботи здобувачі освіти надають керівнику практики від кафедри у вигляді письмового звіту. Звіт про проходження виробничої практики має містити конкретний опис виконаної здобувачем освіти роботи, відомості про стан виконання поданих в робочій програмі практики завдань, висновки та пропозиції. Звіт оформлюється на аркушах формату А-4, скріплюється та має наскрізну нумерацію сторінок. Текст супроводжується таблицями, схемами та поясненнями.

1. Обсяг звіту складає довільну кількість (не менше 10) сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять титульна сторінка, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та додатки.

2. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм.

3. Титульна сторінка оформляється за встановленою формою (див. додаток А).

4. Заголовки розділів виконують великими літерами, симетрично до тексту, наприклад: ЗМІСТ, ОСНОВНА ЧАСТИНА, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ. Крапку в кінці заголовку не ставлять.

5. Список використаної літератури та інших документальних джерел, використаних під час роботи, розміщуються після висновків і оформляється відповідно до чинних стандартів.

Керівник практики від кафедри знайомиться зі звітом, складає висновок у щоденнику де зазначає ступінь виконання здобувачем освіти програми практики, рівень володіння необхідними вміннями.

Щоденник проходження практики також має бути підписаний керівником від бази практики і керівником від кафедри. Захист практики відбувається на засіданні кафедри перед комісією. Здобувач освіти, який не виконав програму

практики, одержав незадовільний відгук від бази практики або незадовільну оцінку під час складання заліку, проходить практику повторно.

6.Критерії оцінювання та розподіл балів

Оцінювання якості виконання здобувачами освіти завдань з практики здійснюється шляхом поточного та підсумкового контролю. Здійснення поточного контролю передбачає консультування здобувачів освіти з виконання завдань практики, перевірку та редагування матеріалів практики, консультування з підготовки наукової статті. Завданням підсумкового контролю є перевірка результатів проходження здобувачами освіти начальної практики, систематизація й узагальнення набутих знань та вмій.

Об'єктами поточного контролю є:

- виконання здобувачем освіти завдань з практики, зафіксованих у щоденнику та поданих у відповідних письмових матеріалах;
- дотримання рекомендацій від керівника практики; редагування матеріалів практики відповідно до зауважень;
- дотримання здобувачами освіти структури, змісту, оформлення, графіку виконання;
- подання на перевірку та захисту звіту з практики.

Об'єктами підсумкового контролю є:

- звіт з практики;
- доповідь здобувача освіти на захисті з практики, здатність обґрунтовувати власну точку зору, чітко, конкретно та змістовно відповідати на запитання.

Зміст і критерії оцінювання практики

Об'єкти оцінювання	Бали
---------------------------	-------------

1 тиждень: Ознайомлення з професійною діяльністю психолога

Завдання 1. Ознайомитися з основними нормативними документами, що регулюють діяльність психолога (Етичний кодекс психолога, закони України про психологічну службу, накази Міністерства освіти і науки тощо). Підготувати коротку довідку з ключовими положеннями – **анотація документів.** **10 б**

Завдання 2. Дослідити професійні компетенції та обов'язки психолога. Вибрати конкретну сферу роботи психолога (освіта, медицина, соціальна сфера, організації) та скласти **опис основних функцій і завдань психолога в цій сфері** на основі відкритих джерел (статті, дослідження, інтерв'ю фахівців). **10 б**

2 тиждень: Основи психодіагностики та аналізу

Завдання 3. Ознайомитися з методиками психологічної діагностики (наприклад, тестування тривожності, рівня стресу, темпераменту). Обрати одну методику та провести її самостійну апробацію на собі чи колегах-практикантах. **Заповнити анкету/тест.** **10 б**

Завдання 4. Проаналізувати результати використаної методики, спробувати зробити **первинну інтерпретацію**, пояснити значення показників у тестуванні. **10б**

3 тиждень: Практичні навички та рефлексія

Завдання 5. Розробити міні-програму психопрофілактики (наприклад, вправи для зниження стресу, розвиток уваги та пам'яті у дітей). Описати її мету, цільову аудиторію та очікуваний ефект – **скласти короткий план заходу.** **15 б**

Завдання 6. Провести рольову гру або моделювання ситуації (наприклад, взаємодія психолога з клієнтом у процесі консультації, та застосувати на собі чи колегах-практикантах підібрані вами техніки релаксації заспокоєння та ін.) **Підготувати звіт у вигляді відео виконання технік релаксації та самозаспокоєння .** **15 б**

Завдання 7. Оформити **звіт про проходження практики** та підготувати коротку презентацію про отриманий досвід.

10 б

2. Робота на консультаціях з практики: своєчасне виконання індивідуального плану; відвідування консультацій своєчасне подання звіту на перевірку.	5
Дотримання вимог щодо оформлення матеріалів практики брошурування, наявність і оформлення обкладинки акуратність заповнення щоденника та звіту з практики (відсутність помарок та помилок).	5
Захист практики: наявність естетично оформленої презентації грунтовність доповіді; аргументованість відповідей на зауваження керівника; чіткість, структурованість доповіді	10
Разом	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Підведення підсумків

Упродовж трьох днів після завершення практики здобувачі освіти надають керівникам від університету всі звітні документи для попередньої їх оцінки. Упродовж тижня після завершення практики на кафедрі практичної психології відбувається підсумкова конференція, на якій здобувачі освіти перед комісією захищають матеріали практики. На підсумковій конференції мають бути присутніми всі практиканти. До захисту практики допускаються здобувачі освіти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію. Остаточна оцінка за практику визначається як середнє арифметичне з трьох показників: оцінка керівника

практики від університету; характеристика та оцінка діяльності здобувача освіти з бази практики; результати захисту. Здобувачі освіти, які постійно відвідували базу практики, виконали всі заплановані завдання, якісно оформили та вчасно надали звіт, а також отримали позитивну характеристику з бази практики, отримують позитивну оцінку. Підсумки практики розглядаються на засіданні кафедри практичної психології, де керівники подають письмовий звіт про результати проходження здобувачами освіти практики.

8.Рекомендована література

1. Гурлева Т. С. Довіра в опосередкованому спілкуванні: психологічна допомога особистості в кризових умовах / Т. С. Гурлева // Актуальні проблеми психології. Консультативна психологія і психотерапія, 14 (3), 2018. С. 191–213. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/716097/>
2. Кривоніс Т.Г. Основи особистісної психотерапії. Навчально-методичний посібник. Київ: Слово, 2019. 192 с.
3. Кузікова С. Б. Основи психокорекції: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академвидав, 2019. 320 с.
4. Кузікова С. Теорія і практика вікової психокорекції : Навчальний посібник / С. Б. Кузікова. 2-ге видання, перероблене, доповнене. – Суми :Університетська книга, 2023. 384 с.
5. Панок В. Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації : навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чапак, Я. Ф. Андреева / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.
6. Прайтлер Б. Психосоматична робота з травмованими біженцями «На їхньому боці». Переклад з німецької Мелашенко Д. та Супрум Т. – Львів: ВНТЛ-класика 2022. 156 с.
7. Психотерапевтичний практикум. Випуск І. Класичний психоаналіз / Редактор упорядник З. С. Карпенко. Івано-Франківськ: 2019. 60 с.
8. Психологічне консультування. Хрестоматія / Упор. І. В. Кошова, Н. Ф. Литовченко, І. М. Наказна. Ніжин: «Міланік», 2020. 623 с.
9. Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії і вітчизняних соціокультурних умовах: монографія. Київ: Імекс-ЛТД, 2020. 268 с.
10. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Навч. посібник. Модульно-рейтинговий курс. Київ: Професіонал, 2019. 544 с.
11. Safe and healthy working environments free from violence and harassment. Geneva: International Labour Organization; 2020 (https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/resources-library/publications/WCMS_751832, accessed 26 August 2022).
12. Mental health atlas 2020. Geneva: World Health Organization; 2021 (<https://apps.who.int/iris/handle/10665/345946>, accessed 26 August 2022).

